

Tannhäuser

sau

LUPTA CÎNTĂREȚILOR DE LA WARTBURG

Dramă muzicală în trei acte

de

Richard Wagner

(Traducere în metru original.)

PERSOANELE:

Hermann, Landgraful Turingiei

Tannhäuser

Wolfram von Eschinbach

Walter von der Vogelweide

Biterolf

Heinrich, secretarul

Reinmar von Zweter

Elisabeta, nepoată a Landgrafului

Venus

Un păstorăș

Patru paji

Cavaleri, grafi și nobilime.

Femei nobile.

Pelerini bătrini și tineri.

Sirene. Naiade. Nimfe. Bacante.

Turingia. Wartburg.

La începutul veacului al 13-lea

ACTUL I

Scena întâia

Scena înfățișează interiorul *Venusberg*-ului (*Hörselberg* lângă *Eisenach*). Peșteră largă ce se prelungeste ca nevăzută în fund printr'o colitură în dreapta. În cea mai depărtată zare se întinde un lac albastru, în apa lui se zăresc formele *Naiadelor* ce se scaldă; pe colinele țărmlui înalt stau culcate *Sirenele*. În planul întâi, la stînga, *Venus* întinsă pe un pat; lângă ea, pe jumătate ingenuchiat *Tannhäuser*, cu fruntea în poala ei.—Peștera este toată înecată de o lumină trandafirie. — Plaoul din mijloc e cuprins de un grup de *Nimfe* dănuitoare; pe coline ceva mai ridicate în presjma peșterii zac perechi de îndrăgosiți, dintre care una e amestecă în danșul *Nimfelor*.—Un alaiu de *Bacante* vine din fund într'un virtej de danș sălbater; ele atrag cu gesturi de beție grupurile *Nimfelor* și ale perechilor îndrăgostite, care în curiud sînt răpite de puternica năvală. Ca un ecou al danșului ce crește tot mai sălbatec, răspunde

Cîntecul *Sirenelor*

(Perechile dănuitoare încremenesc deodată în atitudini pătimașe și ascultă cîntarea).

Din nou se animează danșul și ajunge la ultima expresie a pornirii sălbatece. În clipa cînd furia bacantă atinge culmea beției, intervine repede o lincezeală nebiruită. Perechile de îndrăgosiți se desfac rînd pe rînd din joc, și se așază, cuprinse parcă de o dulce oboseală, pe colinele grotei. Alaiul *Bacantelor* dispare în fund, de unde năvălește o ceață tot mai deasă. Și pe planul întâi se coboară încetinel o ceață tot mai deasă învăluind grupurile celor care dorin ca'n niște nori trandafirii, așa fel încît partea vizibilă a scenei lăsată liberă se mărginește numai la spațiul îngust în care *Venus* și *Tannhäuser* rămîn în starea lor de mai nainte. În adîncă depărtare se sînge cîntecul *Sirenelor*.

Corul *Sirenelor*.

(Foarte departe)

Scena a II-a

VENUS. TANNHÄUSER

(*Tannhäuser* tresare, cu capul ridicat, ca și cum s'ar desmetici dintr'un vis.—*Venus* îl cuprinde din nou, alintătoare. — *Tannhäuser* își trece mîna peste ochi, ca și cum ar căuta să oprească o vedenie).

VENUS

Iubite, spune, ce gîndești?

TANNHÄUSER

Prea mult, prea mult! (Domol și stins) O, mi-am venit
In fire!

VENUS

Unde te gîndești?

TANNHÄUSER

In vis mi s'a părut c'ascult
Ce n'am mai auzit de mult,
Al clopotelor glas de sărbătoare—
E-așa de mult de cînd nu-l mai aud!

VENUS

La ce te pierzi din nou? Ce ți-a venit?

TANNHÄUSER

De cînd cu tine-s, uitatu al vremii zbor
Să-l măsur: Ceasuri, zile nu mai am,
Că nu mai știu ce e lumina zilei
Și nici lumina stelelor slăvite;
Și nu mai văd cum crește fraged spicul
Chemîndu-mi vara; nici nu mai aud
Privighetori—sola primăverii...
Instrăinat așa, voi fi mereu?

VENUS

(Sărînd în sus)

Ah! Ce descopăr? Ce smintite plingeri?
Cu vrăjile iubirii mele oare
Te-am ostenit așa degrabă? Spune!
Cum? Tu regreti amar, că ești un zeu?
Ai dat uitării tot ce-ai suferit
Pe cînd acum plutești în alintări?
Sus, bardul meu, și instrunează-ți harfa,
Iubirea cînt-o falnic cum știa! s'o cînti!
Cînd însăși pe zeița ei o cucerîși,
Iubirea cînt-o,—tot ce-avu mai scump ți-a dat!

TANNHÄUSER

(Imboldit de o hotărîre bruscă, apucă harfa și se așază solemn în
fața Venerii)

Slăvită fi! Și preamărită fie
Puterea ta de farmec neînvins!
Cîntarea mea în imn de bucurie

Innalțe vraja care m'a cuprins!
 De dcruri, ah! și desfătări divine
 Mi se topea tot sufletu 'nsetat
 Și zeilor ce numai se cuvine
 Tu, mie, unui muritor, mi-ai dat.—
 Dar moartea, vai! mă chiamă iară
 Și-a ta iubire mi-e povară;
 Eterni sint zeii 'n desfătări,
 Eu-s robul veșnicei schimbări;
 Nu numai desfatare cere
 Ființa mea, ci și durere;
 In țara ta, de-acum te las!
 Crăiasă! Zeiță! Bun rămas!

VENUS

(Ca trezită dintr'un vis)

Ce fel de cîntec? Ce aud?
 Ce jale turbură-al tău vers?
 Unde-i avîntul ce-ți schimba
 In vrajă orice cînt al tău?
 Și cum? Iubirea mea ți-e azi povară?
 Iubite, spune-mi de ce te plînge?

TANNHÄUSER

Deapururea slăvit să-ți fie-amorul!
 Și fericit acel ce l-a trăit!
 Acela ce-a 'mpărțit cu zei fiorul
 La sînul tău—norocul negrăit!
 E falnică a ta împărăție,
 Izvor de viăzi la fiecare pas,
 Nu-i țară s'o întrecă 'n măreție,
 Pămîntu 'ntreg in urmă-i a rămas!
 Ci din trandafiria'ți ceață
 Mi-e dor de-a codrului viață,
 De verdele cîmpiei noastre,
 De luciul zărilor albastre,
 De ciripit de păsărele,
 De toaca mănăstirii mele:

In țara ta de-acum te las!
 Crăiasă! Zeiță! Bun rămas!

VENUS

(Sărind din culcuşul ei)

Proclete! Vai! ți-s gindurile-aierea?
 Ai îndrăzneala să'mi respingi iubirea?
 O prețuești și totuși fugi de ea?
 Și 'n silă ți-este-acum frumseța mea!

TANNHÄUSER

Ah, mîndră zină, 'mi purta minie!

VENUS

Ți-e silă, vai, de frumseța mea!

TANNHÄUSER

Prea marea ta frumuseță mă alungă!

VENUS

Amar de tine, trădător nemernic!

N'am să te las, de-aci tu n'ai să'mi pleci!

TANNHÄUSER

In veci nu te-am iubit eu mai puternic

Ca azi cînd trebui să te las pe veci!

VENUS

(Acoperindu'și fața cu minile, s'a 'ntors pătimaș dela Tannhäuser; după o pauză se reîntoarce zîmbind și cu o expresie ispititoare)

Iubite, vin! Trandafirie

Ne-așteaptă grota pe-amîndoi

Și chiar un zeu de-ar fi să vie

N'ar fi mai fericit ca noi!

In așternutul cel mai moale

Uita-vei ori și ce dureri

Și inima o să'și potoale

Molcom văpaia 'n mîngăeri.

In depărtări cîntări duiioase-adie

Și brațul meu spre tine se 'nmlădie,

Pe buza mea tu sorbi nectar divin

Și ochiul meu îți ride mai senin:

Unirea noastră este-o sărbătoare,

Hai ș'om serba iubirea 'nvingătoare!

Dar nu sfios pe lingă ea să treci:

Nu,—să ne pierdem amîndoi pe veci!

Corul sirenelor

(Nevăzut și de departe)

VENUS

(În timp ce încearcă să-l atragă ușor pe *Tannhäuser* la sine)

Voinice, adorate, fugi de mine ?

TANNHÄUSER

(Cu totul exaltat, apucă harfa ca amețit.)

Cîntarea mea 'ți va răsuna 'n tot locul,

Cu glas puternic eu te voiu cînta !

Tu ești frumseța și tu ești norocul

Și mii de vrăji arunci în calea ta.

Văpaia ce mi-o verși tu în simțire

Va străluci deapururea măreț

Și, da, 'mpotriva lumii, ca un mire,

Te-oju apăra cu brațul îndrăzneț—

(Lasă să-i cadă harfa din mină)

Dar trebuie să plec în lume,

La tine 's robul fără nume,

De libertate mi-este dor,

Spre libertate vreau să zbor,

În luptă vreau să mă avînt

Chiar dac 'alesul morții sînt !—

În țara ta de-acum te las !

Crăiasă ! Zeită ! Bun rămas !

VENUS

(Cu minia sălbatecă)

Te du, nebunule, te du !

Ingrate, nu te țiu, vezi, nu !

Ești liber dar,—să pleci

De ce dorești, aibi parte 'n veci !

Te du 'ntre oamenii ursuzi

De-a căror proaste năluciri

Noi, zeii veseli, am fugit

Spre-adîncul caldului pămînt.

Te du, năuce, cată adăpost

Cată-l în veci și nu-l mai găsi !

Mindria 'ți va cădea 'n curînd

Și pocăit vei reveni,

Zdrobit, nemernic mă vei căuta

Vei implora puterea mea !

TANNHÄUSER

Ah, zină mindră, plec de-acum !

În veci n'am să mă 'ntorn din drum.

VENUS

Ah, dacă 'n veci n'ai să mai vii!

(Cu desperare)

De nu vii iarăși, ah! atunci urgie
Asupra lumii 'ntregi, blestem grozav!
De vraja mea în veci de veci să fie
Deșartă lumea,—și croul ei un sclav!
O vino! Vino înapoi!

TANNHÄUSER

În veci n'oiu mai veni înapoi!

VENUS

O vino, de te simți atras!

TANNHÄUSER

Pe veci îți spun azi «bun rămas».

VENUS

Cînd lumea 'ntreagă te-ar gonii

TANNHÄUSER

Prin rugă mă voiu mîntui.

VENUS

În veci iertare n'ei avea!

Revino, eu-s salvarea ta!

TANNHÄUSER

Salvarea mea e în Maria!

(Venus c'un strigăt cade grămadă și piere. Cu iuțea fulgerului se prefăce scena).

Scena a III-a

TANNHÄUSER. UN PĂSTORAȘ. PELERINI

(Tannhäuser care nu și-a schimbat poziția, se pomenește fără de veste într-o vale frumoasă. Cer albastru, soarele luminează vesel.—La dreapta în fund Wartburg-ul; prin gura văii la slînga se vede Hørselberg-ul.—Spre dreapta duce pe o colină a văii o potecă în direcția castelului din fund, de unde apoi deviază; pe acalaș plan e o icoană a Maicii-Domnului, spre care urcă o altă colină.— Din înălțime la slînga se aude talanga; pe un pisc înalt stă un păstoraș cu cîmpoiul, cu fața spre vale).

PĂSTORUL

(Cîntă din cîmpoiu)

Din munte Holda cea mîndră veni
Trecînd prin văi și cîmpie;

Un dulce cîntec m'ademeni,
 Să caut spre zări mă imbie :
 Visaiu atunci un mîndru vis
 Și ochii mari cînd i-am deschis,
 Văd soare pretutîndeni :
 S'a 'ntors, s'a 'ntors Armîndeni !
 Acum cînt vesel din cimpoi :
 E Main la noi ! E Main la noi !

(Cîntă din cimpoi. S'aude corul *pelerinilor bătrîni* venînd dinspre Wartburg, apropiindu-se de plaiu).

PELERINII BĂTRÎNI

Spre tine, Crist, pornim cu drag,
 Nădejdea oricărui pribeag !
 Fecioară, te slăvim în cor !
 Spre noi privește 'ndurător !

(*Păstorul* auzind corul se oprește 'n loc și ascultă cu eclavie)

Ah, greu m'apasă, greu de tot,
 Povara negrelor păcate,
 De-aceea să m'opresc nu pot
 Și-mi caut chinuri ne'ncetate.
 În ziua sfință de Ispas
 Smerit la Roma fac popas,
 Iertare vinii mele cer
 Ca să-mi cîștig un loc în cer.

PĂSTORUL

(Cînd pelerinii ajung pe dîmbul din fața lui, le strigă, facînd vînt cu căciula)

Noroc ! spre Roma cu noroc !
 Rugați-vă și pentru mine !

TANNHÄUSER

(Care în mijlocul scenei a rămas incremenit, cade, zguduit cu putere, în genunchi)

Stăpîne, fi slăvit !
 Mare-i minunea milei tale !

(Șiragul pelerinilor se strecoară de-acîi încolo pe lingă ieoana Maicii-Domnului, spre stînga și astfel părăsește scena. *Păstorul* deasemenea se depărtează la dreapta ; se aud tîlîngile tot mai departe).

PELERINII

Spre tine ne 'ndreptăm noi, Crist,
 Nădejdea sufletului trist !
 Fecioară, te slăvim în cor !
 Spre noi privește 'ndurător !

(*Pelerinii* au părăsit scena)

TANNHÄUSER

(În genunchi, ca adineci într'o rugăciune fierbinte.)

Ah, greu m'apasă, greu de tot,
 Povara negrelor păcate;
 De-acea să m'opresc nu pot
 Și-mi caut chinuri ne 'ncetate.

(Lacrimi îi înneacă vocea; își pleacă fruntea adine spre pământ și pare a plînge cu hohot.)

PELERINII

(Foarte departe).

În ziua sfîntă de Ispas
 Smerit la Roma fac popas;
 Iertare vinii mele cer!

(Din fund, foarte departe, se aud sunete de clopot. Glasurile cornurilor de vînătoare se apropie și clopotul îndepărtat tace. De pe culmea din stînga, pe o potecă de pădure, se ivesc: *Landgraful* și *Cîntăreții*.)

Scena a IV-a

TANNHÄUSER, LANDGRAFUL și CÎNTĂREȚII

LANDGRAFUL

(văzînd pe *Tannhäuser*).

Cine-i acel care se roagă-acolo?

WALTER

Vr'un pocăit.

BITEROLF

De cavaler 'i-e straiul.

WOLFRAM

(Alungă la *Tannhäuser* și îl recunoaște)

El este!

CÎNTĂREȚII

Heinrich! Heinrich! Văd eu clar?

(*Tannhäuser* care, surprins, s'a ridicat repede, se reculege și se înclină mult în fața *Landgrafului*, după ce-a aruncat o privire furișă asupra lui și a cîntăreților).

LANDGRAFUL

Tu ești aevea? Te re'ntorci la noi?

Tu care ne-ai lăsat plin de 'ndîrjire?

BITEROLF

Zi, revenirea ta ce vrea să 'nsemne?

LANDGRAFUL și CÎNTĂREȚII, fără WOLFRAM

Spune-ne!

BITEROLF

Frăție? Ori rășboiu din nou?

WALTER

Vii ca prieten ori vrăjmaș?

Ceilalți CINTĂREȚI, fără WOLFRAM

Vrăjmaș?

WOLFRAM

O, nu 'ntrebați! Vedeți voi îndirjire?

(Se duce la Tannhäuser)

Bine-ai venit la noi, tu, bardul mîndru,

Ce ah, de-așa de mult ne-a părăsit!

WALTER

De ai gînd bun, bine-ai venit!

BITEROLF

De ne iubești, fii bun sosit!

CÎNTĂREȚII

Te salutăm!

LANDGRAFUL

Îți zic și eu: „bine-ai venit”.

Ci spune, unde-ai rătăcit?

TANNHÄUSER

In depărtări pustii am rătăcit—

Făr' de hodină, fără de popas.

Lăsați! Nu vin la harță să vă chem;—

Să ne 'mpăcăm—și mi-oiu căta de drum!

LANDGRAFUL

O, nu! Al nostru ești de-acuma iarăși!

WALTER

Nu mai pleca!

BITEROLF

Nu te lăsăm să pleci!

LANDGRAFUL și CÎNTĂREȚII fără BITEROLF

Stai cu noi!

TANNHÄUSER

Iertați! Nu-i timp de 'ntîrziere,

In veci nu pot să fac popas.

'Nainte drumul meu mă cere

Și-n urmă nu mă uit ce las!

LANDGRAFUL ȘI CÎNTĂREȚII

Rămii! Ascult-a noastră vrere
 Și-o să te bucuri c'ai rămas
 Ne-ai căutat—ce drum te cere
 Dup' un așa de scurt popas?

TANNHAUSER (smuncîndu-se)

Fugiți de-aci!

CÎNTĂREȚII

Stai, stai cu noi!

WOLFRAM

(Tăindu-i calea lui Tannhäuser; cu glas înalt)

Te vrea Elisabeta!

TANNHÄUSER

(Năucit de bucurie, rămîne ca înmărmurit)

Elisabeta!... Puteri divine!

Voi mi-ați strigat numele ei?

WOLFRAM

Dac'am numit-o, nu mă socoti
 Dușman! (Cătră Landgraf) Stăpîne, îmi permiți
 Să i fiu eu solul bunei vesti?

LANDGRAFUL

Arată-i vraja ce-a legat-o el

Și Ceru-i dea virtute

Ca vrednic s'o desfacă.

WOLFRAM

Cînd ne-ai rămas în ale noastre întreceri
 Biruitor cu versul îndrăzneț,
 Nu 'ngăduirăm laude să seceri,
 Dar tu ți-ai smuls cel mai de seamă preț.

A fost pe semne un făcut

În versul tău neîntrecut

De-ai cucerit cîntînd cu dor

Cel mai neprihănit amor.

Căci pentru cîntecele noastre

De-atuncea inima-i s'a 'nchis,

Și-asemenea unei sihastre

Se abătea umblind ca'n vis.

O! falnic bard, te 'ntoarce iarăși

Cu fermecatele-ți cîntări,
Ca s'o avem din nou tovarăș
Pe ea, luceafăr în serbări !

CÎNTĂREȚII

Al nostru, Heinrich, vino iarăși
Și uită ura veche tu,
Cîntînd, precum odinioară,
Un frate să ne fi de-acu.

TANNHÄUSER

(Mișcat adînc, îmbrățișează pe Wolfram)

La ea ! La ea ! O, duce-mă-ți la ea !
Ah, lumea iarăși îmi suride,
Mă reintorc ca din surghiun.
Deasupra'mi cerul se deschide,
Cîmpiile podoabe-și pun,
Și primăvara viu răsună
Intreagă în inima mea !
Și cîntă inima-mi nebună,
Strigînd cu dor : la ea ! la ea !

(În timpul acesta rînd pe rînd s'a strîns pe scenă toată suita de vi-
nătoare a Landgrafului, cu purtători de torte ș. c. l. Viuătorii sună din
cornuri).

LANDGRAFUL ȘI CÎNTĂREȚII

Ne-a revenit ca prin minune !
Pierdut a fost și s'a aflat !
Cel care pe semet supune,
Stăpînul, fie lăudat !
De-acuma toate cîntecele noastre
Din nou ea le va asculta.
Răsune bolțile albastre
O Doamne, spre mărirea ta !

Toată vaea mișună acum de ceala tot mai numeroasă a viuătorilor.
Landgraful și *Cîntăreții* se întorc spre suita ; *Landgraful* sună din corn ;
buciumări puternice și lătrături îi răspund. Pe cînd *Landgraful* și *Cîntă-
reții* încalceă pe caii ce li s'au adus din Wartburg, cortina cade).

St. O. Iosif.